

Raadsvoorstel

Datum vergadering: 9 juni 2021
Datum B&W: 1 juni 2021

Portefeuillehouder: Peter Verheij
Auteur: Kees Okker

Onderwerp:
Vaststellen Speelruimtebeleidsplan

Voorgesteld besluit:

1. Het nieuwe Speelruimtebeleidsplan 2021-2036 (zoals bijgevoegd) vast te stellen.
2. Het huidige krediet jaarlijks structureel te verhogen met een bedrag van € 73.750,--.
De extra kapitaalslasten van € 5.700 kunnen worden gedekt door verlaging van het in de begroting opgenomen jaarlijkse onderhoudsbudget voor speelterreinen.

Inleiding

Het bestaande Speelruimtebeleidsplan uit 1995 is gebaseerd op loopafstanden en dekking per leeftijdscategorie. Hierdoor is een overkill aan formele speelplaatsen ontstaan die in de praktijk soms weinig worden gebruikt en niet altijd uitdagend zijn ingericht. In 25 jaar is veel veranderd. Door digitale ontwikkeling spelen kinderen minder vaak buiten. Daarnaast is de beschikbare openbare ruimte afgenomen door nieuwbouw en inbreidingslocaties. Diverse speelplekken zijn verouderd en aan vernieuwing toe. Het huidige renovatiebudget bevat € 70.000,--. Dit bedrag is gebaseerd op de situatie in 2014. Met dit budget is het niet haalbaar om binnen een vervangingscyclus (levensduur) van 15 jaar (conform Nota Waardering en Afschrijving vaste activa) de speellocaties te renoveren. Als wij op de huidige wijze doorgaan zullen speellocaties vanwege ouderdom en onveilige situaties ontmanteld moeten worden. Daarnaast is uit landelijk onderzoek gebleken dat kinderen minder zijn gaan bewegen en minder buiten spelen (onderzoek stichting Jantje Beton, zie link in rapport, bijlage 1). De oorzaak die wordt aangewezen is het feit dat speelplekken niet aantrekkelijk gevonden worden. Door te investeren in kwalitatieve speelplekken, met diversiteit aan speelwaarden, worden kinderen gestimuleerd weer naar buiten te gaan. Daarom stellen we nieuw beleid voor. Het beleid is geschreven voor (school)kinderen en jeugd tot en met 18 jaar. Deze doelgroep vertegenwoordigt ongeveer 20% van de Alblasserdamse bevolking. Door "de bril" van deze vierduizend kinderen / jongeren is dit nieuwe plan geschreven. Deze vierduizend jongeren gunnen wij mooie speelherinneringen. Helpt u mee?

Beoogd effect

De slogan van het rapport is: 'Samen buitenspelen aantrekkelijker maken'. Hieronder ligt het plan dat wij kinderen die in Alblasserdam wonen speelherinneringen gunnen door meer speeldadigheden buiten aan te bieden. Daarnaast past het nieuwe beleid in de twee sporen uit de Samenlevingsagenda. Het ene spoor is 'buiten beter': de kwaliteit in de buitenruimte verbeteren. Onderdeel hiervan is het verbeteren van de verblijfskwaliteit. Door te investeren in betere speelplekken wordt hieraan voldaan. Het stimuleren van meer spelen in het groen kan worden uitgewerkt in combinatie met het groenstructuurplan. Het tweede spoor 'actiever en zorgzamer' vinden we binnen het vernieuwde beleid in het feit dat bewegen voor kinderen gezond is, samen spelen het oog hebben voor elkaar bevordert en waarbij op een zorgvuldige manier met het groen wordt omgegaan.

Argumenten

Het speelruimtebeleidsplan is geen onderdeel geweest van de gevoerde prioriteitendiscussie met uw raad. In het coalitieakkoord 2018-2022 'Samen maken we Alblasterdam' is tot doel gesteld de kwaliteit van speeltoestellen te verbeteren. Met dit nieuwe plan wordt dit vastgelegd en gewaarborgd. In december 2020 is het nieuwe beleid op hoofdlijnen in de bijeenkomst voor informatie en opinie gepresenteerd aan uw gemeenteraad en positief ontvangen.

- Uitwerking groenstructuurplan

Het nieuwe beleid is onderdeel van de uitwerking van het Groenstructuurplan dat in 2017 is vastgesteld door uw raad. De huidige speelplekken zijn verouderd en ondergronden liggen los. De negentig formele speelplaatsen liggen soms dicht bij elkaar in de buurt. Diverse speelplekken worden soms zeer weinig bespeeld en zijn niet afgestemd op de kinderaantallen in de buurt. Met dit nieuwe beleid wordt de inrichting en de spreiding anders wat moet leiden tot meer speelvreugde en meer gebruik van de locaties. Wij willen kinderen naar buiten krijgen, meer laten spelen in het groen en vooral ook samen leren spelen. Dit bereiken we door meer te investeren in betere speelplekken en deze anders in te richten. Van speelplek naar speellandschap (waar mogelijk) met variatie en uitdaging.

- Input

Het nieuwe beleid is tot stand gekomen via verschillende invalshoeken:

1. Met kinderen is de wijk in gegaan en is hun gevraagd naar hun ervaring met de speelruimten. De reacties zijn op video vastgelegd (zie link in rapport).
2. Er is een digitale enquête uitgezet op scholen, via De Klaroen, door een poster op centrale plekken op te hangen en door bij mensen een flyer in de brievenbus te stoppen met de mogelijkheid de enquête in te vullen.
3. Daarnaast is een jongerenbijeenkomst georganiseerd in samenwerking met het jongerenwerk
4. Er is een ambtenarenworkshop gehouden waarbij diverse vakdisciplines (groen, verkeer en sociaal domein) waren vertegenwoordigd.

Alle input die is opgehaald heeft een stevige basis gevormd voor dit plan.

Speerpunten

Wij onderscheiden in het beleid drie speerpunten / hoofdlijnen:

1. Voor iedereen is er speelruimte in de buurt.

We maken per speelbuurt (zie verderop voor een toelichting) één centrale plek met waar nodig steunplekken. We hebben meer aandacht voor informele speelruimte (overal waar gespeeld kan worden in de openbare ruimte). Daarnaast sluiten we beter aan op de behoeften (sporten en eigen plekken) van jongeren.

2. We zorgen voor meer variatie en uitdaging op de speelplekken.

Via een checklist zorgen we voor meer speelmogelijkheden en waar mogelijk vergroenen we de speelplekken. Dit heeft direct een positief effect op het klimaat. Bij het opstellen van een nieuw ontwerp wordt de plek getoetst aan zes punten. Deze zijn in het plan verder uitgewerkt. Hierbij moet de kanttekening worden geplaatst dat geen speelplek 100% aan alle punten kan voldoen.

3. We doen het samen.

We zoeken samenwerking met bewoners en partijen, stimuleren activiteiten uit de buurt en denken tijdig mee in nieuwe (bouw)plannen.

Speelbuurten

In het nieuwe beleid is de gemeente opgedeeld in elf speelbuurten. Speelbuurten worden gevormd door "speelbarrières". Een barrière is bijvoorbeeld een 50 km weg of een waterpartij. Een duidelijk voorbeeld hiervan is de speelbuurt De Werven. Deze wijk ligt vast aan de Haven / Cortgene. Kinderen tot en met 12 jaar kunnen hier niet gemakkelijk oversteken. Per buurt is een analyse gemaakt van de formele speelplaatsen en de informele speelruimte. Aan de hand van de kinderdichtheid is een nieuwe verdeling gemaakt van de speelplekken.

Type speelplekken

Informele speelplek

Groen en natuur zijn belangrijk voor een fijne en gezonde omgeving, juist voor kinderen. Daarom zijn informele speelruimten zoals bosjes, brede stoepen, pleinen en waterkanten van belang. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het nieuwe waterelement op het gerenoveerde Raadhuisplein. Kinderen kunnen hier eindeloos speelplezier hebben en kunnen "hun eigen spel" creëren. Uit onderzoek is gebleken dat 85% in de openbare ruimte als geheel wordt gespeeld en maar 15% op speeltoestellen.

Bovenwijkse plek

Een aantal plekken is aangewezen als bovenwijkse. Door de unieke ligging en aantrekkelijkheid/speelmogelijkheden zijn deze bedoeld voor alle Alblasserdammers. Een voorbeeld hiervan is het recreatiegebied Lammetjeswiel.

Centrale plek

Wij maken, waar mogelijk, per speelbuurt één grote aantrekkelijk centrale speelplek. Op deze plek zijn veel speelmogelijkheden (voetballen, klimmen, klauteren etc). Een recent voorbeeld hiervan is de nieuwe natuurspeelplek in de wijk Blokweer, de Groene Woude Wik.

Steunplek

Als een centrale plek verder weg ligt in een speelbuurt of als er veel kinderen in een speelbuurt wonen, worden steunplekken gerealiseerd. Dit zijn plekken met speeltoestellen en speelprykkels.

Jongeren 12-18 jaar

Deze groep heeft behoefte aan eigen plekken. Zij vertegenwoordigen de grootste groep voor wat betreft het aantal personen. De plekken worden ingericht om te kunnen sporten/bewegen en te kunnen verblijven (het zogenaamde hangen). Het eerste kan prima worden gecombineerd in centrale plekken of steunplekken. Aandachtspunt hierbij is dat meer sporttoestellen (calisthenics) toegepast worden. We maken onderscheid in ontmoetplekken (kan gewoon een eenvoudig bankje zijn) en in verwijsplekken (ligt buiten de woonwijk, zoals de hangplek achter de begraafplaats). In het beleid zetten we in op het maken van drie verwijsplekken en een kwaliteitsverbetering van bestaande plekken. Dit alles doen we samen met het ABC-team, het Jeugdpoint en de Jeugdraad. Hierbij wordt ook de input gebruikt van het jongerenbeleid "route 22". De belangrijkste doelen uit Route 22 is kinderen en jongeren een podium bieden en een fijne jeugd bezorgen. Dit sluit naadloos aan bij de uitgangspunten in dit plan. Door samen op trekken in de uitwerking kunnen win-win situaties ontstaan.

Doelen

- Investeren

Met dit nieuwe beleid gaan we investeren in meer speelkwaliteit. Door de verhoging van het budget gaan we in vijftien jaar de elf speelbuurten opknappen.

-Alle speelruimte blijft

In het nieuwe plan gaan we geen speelplekken opheffen. Alle bestaande plekken blijven aangewezen als speelruimte. Wel worden speelplekken omgevormd van formeel naar informeel. Hierbij is de aanpak en uitvoering per buurt belangrijk. Heel de speelbuurt wordt in een keer onder handen genomen. Hierbij worden de wensen van de kinderen (bewoners) meegenomen en het beleid goed uitgelegd.

- Schoolpleinen

Pleinen zijn ideale speelplekken voor een buurt. In de uitwerking van het nieuwe beleid gaan we in gesprek met de scholen om te kijken wat de mogelijkheden zijn om schoolpleinen meer open te stellen buiten de reguliere schooltijden. Bij De Twijn (voormalig school De Boeg) is dit concept al jaren in gebruik. Dit plein wordt door buurtbewoners (sleutelbeheer) iedere schooldag om 17.00 uur afgesloten. Hier tegenover staat dat de gemeente de speeltoestellen inspecteert en onderhoudt. Door samen de handen ineen te slaan, kunnen we op relatief eenvoudige wijze de speelruimte vergroten. Het voormalige 'schoolplein' bij de Participant in de Lelsstraat is hier bijvoorbeeld voor geschikt.

- Speeltuinenvereniging Kinderdijk

Deze vereniging heeft een prachtige speeltuin opgebouwd in de speelbuurt Kinderdijk. Deze unieke plek valt in de categorie bovenwijken. Uiteraard is de speeltuinvereniging een particulier initiatief, maar door meer de samenwerking en verbinding te zoeken zou deze speeltuin mogelijk meer open kunnen worden gesteld, zodat deze unieke voorziening nog optimaler kan worden gebruikt.

Kanttekeningen

Om het nieuwe beleid uit te rollen, liggen zeker een paar uitdagingen.

- Wij gaan er vanuit dat heel de openbare ruimte bespeelbaar is.

De focus ligt niet alleen op formele plekken, maar vooral op de informele speelruimte. Deze twee onderscheiden plekken zijn per speelbuurt uitgewerkt. Dit is een nieuwe benadering en kan mogelijk weerstand oproepen bij bewoners. Hierbij is het belangrijk om te communiceren dat uit onderzoek en praktijkervaring blijkt dat informeel spelen veel meer wordt gedaan dan formeel spelen.

- Beperkte ruimte

Alblasserdam is volgebouwd. Dit heeft gevolgen voor de beschikbare speelruimte. Wij kunnen niet meer ruimte creëren, maar de ruimte wel op een zo'n efficiënt mogelijke manier inrichten en hierbij goed gebruik maken van de informele speelruimte. Met betrekking tot het meer spelen in het groen kunnen wij aanhaken bij het uitwerken van het groenstructuurplan. Hierdoor kan op betrekkelijk eenvoudige wijze, zonder veel kosten te maken, meer speelgroen ontstaan.

- Traditionele speeltoestellen

De ervaring leert dat ouders vaak zijn gefocust op traditionele speeltoestellen (wip en schommel). Daarnaast leert onderzoek dat zij vaak vinden dat kinderen niet vies mogen worden. Dat wij ook andere soorten speelplekken gaan creëren, zal tijdens de uitwerking goed gecommuniceerd moeten worden en vraagt extra uitleg.

- Omvorming naar informele speelplekken

Het gaat hierbij om de formele speelplekken dicht bij huis (dus voor kinderen tot 6 jaar) die worden omgevormd naar informele speelplekken (speelaanleidingen). Belangrijk is om steeds uit te leggen dat we hierdoor geen plekken opheffen, maar dat plekken anders worden ingericht om fantasie te stimuleren. Ouders die formele speelplekken zoeken, kunnen gemiddeld binnen 3 tot 5 minuten lopen zo'n plek bereiken. Daarnaast is het ook goed om vriendelijke "te wijzen" op de speelherinneringen van ouders van vroeger. Het kind moet steeds centraal staan.

Financiële informatie

De huidige waarde van het speelareaal bedraagt € 1.800.000,-- (speeltoestellen en ondergronden). Bij een gemiddelde levensduur van 15 jaar is jaarlijks € 120.000,-- nodig om het speelbestand cyclus te renoveren. Het bestaande renovatiebudget is € 70.000,--. Dit bedrag is vastgesteld in 2014 op basis van de ZBB. In de praktijk zien wij een achterstand in het vervangen van speelplekken (toestellen). Door het doorvoeren van het nieuwe beleid kunnen wij deze achterstand in 15 jaar wegwerken en het spelen aantrekkelijker maken conform het nieuwe beleid. Hiervoor is jaarlijks een totaal budget nodig van € 125.000,--. Dit bedrag is opgebouwd uit **€ 90.000,--** voor het vervangen van speeltoestellen en ondergronden en een extra jaarlijkse kwaliteitsimpuls van **€ 35.000,--**. Dit laatste bedrag is nodig om het "eindbeeld" te realiseren en om plekken anders in te richten.

Interne uren

Om het plan uit te rollen moeten ook interne uren worden gemaakt. Dit zijn uren voor overleg met bewoners, voor het uitwerken van de ontwerptekeningen en aanlegtekeningen en voor het begeleiden van de uitvoering. Hiervoor wordt een bedrag van 15% over het krediet berekend.

VAT (voorbereiding, administratie en toezicht) 15% over € 125.000,-- = **€ 18.750,--**

Samenvatting:

Extra budget voor jaarlijkse vervangingen	€ 20.000,-- (nodig € 90.000,-- en beschikbaar € 70.000,--)
Kwaliteitsimpuls	€ 35.000,--
Vorbereiding, administratie toezicht	€ 18.750,--
Extra jaarlijks benodigd	€ 73.750,--
Beschikbaar	€ 70.000,--
Totaal budget per jaar uitvoering speelplan	€ 143.750,--

Dekking

De extra kapitaalslasten van € 5.700 over het bedrag van € 73.750,-- kunnen worden gedekt door het verlagen van het in de begroting opgenomen jaarlijkse onderhoudsbudget voor speelterreinen. Door de uitvoering van het nieuwe beleid zullen de onderhoudskosten in de toekomst geleidelijk afnemen. Hierdoor kan het dagelijkse onderhoud aan de speelterreinen op niveau worden voortgezet conform wet-en regelgeving.

Uitvoering

Na het vaststellen van het beleid wordt de totaalplanning per speelbuurt gemaakt. De planning is dat we in 2021 de voorbereiding starten en in 2022 de eerste speelbuurt opknappen. Een uitzondering geldt bij straat- of wijkreconstructie in de buurt. Dan zullen de speelplekken in die buurt integraal worden meegenomen. Dit ook in relatie tot de zettingsproblematiek van de ondergrond in Alblasserdam.

Communicatie

Tijdens de enquêtes bij jong en oud als input voor het speelruimtebeleidsplan kwam naar voren dat De Klaroen interesse heeft in dit onderwerp. We zullen na vaststelling van het plan informeren naar de wens voor een interview over het nieuwe plan, de totstandkoming ervan en de gevolgen. Daarnaast zullen we een bericht publiceren op onze gemeentepagina en website.

De uitvoering van het plan gaat in overleg met de bewoners (inclusief kinderen uiteraard). Hierbij stellen wij onze kaders vanuit dit beleid, budget en veiligheid. De buurt denkt actief mee met de inrichting. We hebben daarbij specifiek aandacht voor de wijziging van traditionele speelplekken naar de informele plekken. We maken hiervoor per speelbuurt een plan.

Ook werken we samen met partners zoals de SWA, het Jongerenwerk, het ABC-team (natuurcoach) en de interne vakdisciplines binnen de ambtelijke organisatie. Op deze manier willen we het best passende plan per speelbuurt opstellen.

Eerdere besluitvorming

Groenstructuurplan (vastgesteld door uw gemeenteraad op 19 december 2017)

Bijlagen

-
1. Visie en analyse speelruimte Alblasserdam